

Utbildningsinspektion i Högelidsskolan, Lindsberg, grundskola årskurserna 7–9

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Högelidsskolan, Lindsberg	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	5
Bedömning av förutsättningarna	11

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Högelidsskolan, Lindsberg den 10-11 maj 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från Mariestads kommun och Högelidsskolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Högelidsskolan intervjuades elever, lärare, elevhälsopersonal, rektor samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i årskurserna 7–9. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Högelidsskolan, Lindsberg

Högelidsskolan	Antal elever
Grundskola	262

Högelidsskolan, Lindsberg har elever i årskurserna 7–9. I delvis samma byggnader finns också Högelidsskolan, Lövhagen med förskoleklass, årskurserna 1–6 samt träningskola. Denna rapport kommer endast att behandla verksamheten i Lindsberg. Högelidsskolan är belägen i den norra delen av Mariestads tätort.

Högelidsskolan bildar tillsammans med Torsö skola, Hasslerörs skola, Lyrestads skola och Österåsens skola det norra skolområdet i Mariestads kommun. Till Högelidsskolan kommer merparten av områdets elever i årskurs 7. Vid skolan finns en särskild undervisningsgrupp med cirka 10 elever.

Verksamheten är organiserad i tre arbetslag och omfattar läsåret 2006/07 tio klasser. Vid skolan finns mycket få elever med utländsk bakgrund.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Högelidsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Vid inspektörernas besök i Högelidsskolan råder mycket god stämning bland eleverna, såväl i klassrummen som i korridorerna. Eleverna trivs och känner sig trygga i sin skola.

I direkt anslutning till skolan finns en idrottsplats som används i undervisningen i ämnet idrott- och hälsa. Flera av de elever inspektörerna möter nämner denna idrottsplats som en av de saker de uppskattar mest med sin skola.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolans likabehandlingsplan uppfyller inte de krav som ställs på en sådan plan (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever).
- Skolan saknar en arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Det saknas beslut om anpassad studiegång och om placering i särskild undervisningsgrupp för elever vid Högelidsskolan (5 kap. 5 § och 10 § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m).
- Utbildningen vid skolan är inte avgiftsfri (4 kap. 4 § skollagen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Skolan bör arbeta vidare med att förbättra elevernas inflytande och ansvar över verksamheten i stort.

- Skolan bör arbeta för att öka elevernas kännedom om läroplanens och kursplanernas mål.
- Skolan bör arbeta för att öka elevernas möjligheter till ansvar och inflytande över sin utbildning.
- Skolan bör utveckla arbetet med att skapa ett gemensamt synsätt och arbetskning normer och värden.
- Skolan bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör förbättra sitt arbete med elevernas åtgärdsprogram.
- Skolan bör utveckla rutiner för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygssättning.
- Skolan bör säkerställa att uppföljning av elevernas kunskapsutveckling utgår från kursplanernas mål i samtliga ämnen.
- Skolans rektor bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet och säkerställa att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen.
- Skolan bör arbeta så att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper

År 2006 lämnade 83 elever årskurs 9 vid Högelidsskolan. Skolans resultat i jämförelse med Mariestads kommun och riket framgår av tabell 1.

Tabell 1. Jämförelse mellan genomsnittligt meritvärde m.m. för åren 2005–2006 för elever i årskurs 9.

Resultatmått för elever i årskurs 9	Högelids- skolan		Kommunen		Riket	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Meritvärde	206	197	213	207	206	206
Andel (procent) med fullständigt slutbetyg	82	77	82	76	75	76
Andel (procent) behöriga till gymnasieskolan	96	95	96	92	89	89

Källa. Skolverkets officiella statistik

Inspektörerna noterar att det genomsnittliga meritvärdet för Högelidsskolans elever läsåret 2005/06 sjönk kraftigt i förhållande till de andra betygsättande skolorna i kommunen och riket i övrigt. Skolans personal och rektor tror att nedgången kan bero på att det finns en slumpvis variation mellan årskurserna men också att besparingar och minskade resurser i längden påverkar resultaten negativt. Inspektörerna noterar att av de 83 elever som slutade årskurs 9 vid Högelidsskolan våren 2006 var antalet pojkar 51 stycken (61 procent). Med

tanke på att pojkars genomsnittliga meritvärde sett i hela riket är betydligt lägre än jämnåriga flickors kan också detta vara en bidragande orsak till det lägre meritvärdet läsåret 2005/06. Inspektörerna vill i sammanhanget påpeka vikten av att skolan analyserar resultaten och söker finna orsaker till den försämrade måluppfyllelsen.

Högelidsskolans egen statistik som presenteras i skolan kvalitetsredovisning visar delvis annorlunda siffror än Skolverkets officiella statistik. I kvalitetsredovisningen uppges det genomsnittliga meritvärde vara 203,5 för läsåret 2005/06. Skolans rektor har av inspektörerna ombetts att om möjligt finna orsaker till vad som kan ligga bakom att skolans redovisade resultat och Skolverkets officiella statistik skiljer sig så markant. Inspektörerna väljer att utgå från Skolverkets statistik i det fortsatta resonemanget i denna rapport.

Trots att meritvärdet sjönk påtagligt läsåret 2005/06 var andelen elever som lämnade grundskolan med fullständigt slutbetyg, samt andelen med behörighet till nationellt gymnasieprogram högre bland elever vid Högelidsskolan än i jämförelse med övriga skolor i kommunen och riksgenomsnittet. Detta tyder på att eleverna vid Högelidsskolan inte når betygen väl godkänd och mycket väl godkänd i samma utsträckning som elever vid andra betygsättande grundskolor i Mariestads kommun. Mer om detta finns att läsa i den sammanfattande rapporten över skolverksamheten i Mariestads kommun.

Resultaten vid de nationella proven i årskurs 9 för år 2005 i ämnena svenska, engelska och matematik visar vid en jämförelse med slutbetygen i årskurs 9 en marginell avvikelse mellan resultaten.

Vid intervjuer med rektor och lärare framkom att betygsresultaten för år 2006 inte gemensamt hade sammanställts eller diskuterats. Vidare visar inspektionen att skolan inte har rutiner för att analysera elevernas resultat. Se vidare i avsnittet "Bedömning av genomförandet" under rubriken *Kvalitetssäkring och förbättringsinsatser*.

Normer och värden

Vid besöket i Högelidsskolan får inspektörerna uppfattningen att eleverna i hög utsträckning känner sig trygga i sin skolmiljö. Det stora flertalet av de elever inspektörerna kommer i kontakt med uttrycker att de upplever skolmiljön som mycket trygg. Bland annat berättar några av dem att eftersom alla känner alla så finns det ingen som behöver vara orolig eller rädd för någon. Relationen såväl elever emellan som mellan elever och vuxna framstår huvudsakligen som positiv och vänlig. Personal och föräldrar framhåller skolans storlek som en bidragande orsak till hög trivsel. Mobbning eller annan kränkande behandling är enligt elever, personal och föräldrar ovanligt förekommande vid Högelidsskolan. Dock berättar rektorn, delar av personalen och några av skolans elever att det tidigare funnits problem med exempelvis rasistiska inslag och andra kränkningar vid skolan. Se vidare i avsnittet "Bedömning av genomförandet" under rubriken *arbetsmiljö och delaktighet*.

En enkät som genomförs varje år behandlar bland annat frågan om hur trygga eleverna känner sig i sin skola. Resultatet av enkäten redovisas i skolas kvalitetsredovisning och visar att eleverna ger 7,9 poäng av maximalt 10 poäng när det gäller trygghet i skolan.

Inspektörerna bedömer att det huvudsakligen råder en trygg och god stämning vid Högelidsskolan.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning, kvalitetssäkring och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för skolformen.

Arbetsmiljö och delaktighet

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning.

Eleverna vid Högelidsskolan är medvetna om att de kan och har möjlighet att påverka sin skolsituation. Enligt intervjuade elever är klassråd och elevråd exempel på tillfällen då de får möjlighet att bli delaktiga i beslut som rör exempelvis skolans inomhusmiljö. Dock framgår vid samtal med eleverna att hur regelbundet klassråd genomförs varierar beroende på vilken lärare som är klassföreståndare och hur mycket tid de vill ägna åt detta arbete. I schemat för varje klass finns varje vecka så kallad K-tid, då klassföreståndaren och klassen får tillfälle att träffas. Vidare berättar representanter för elevrådet att det inte alltid är lätt att sprida information till klasskamraterna vid dessa tillfällen beroende på att eleverna ibland får sluta lektionen tidigare om ingen har något att ta upp. Detta gör enligt några av de intervjuade att det kan kännas att man hindrar klasskamraterna om man tar upp frågor på K-tid. Elever som inspektörerna talar med ger några exempel på frågor som elevrådet drivit och genomfört på skolan. Dock beskriver eleverna i samband med intervjuer och verksamhetsbesök att kommunikationen mellan elevråd och klassråd kan bli bättre och att de inte alltid får återkoppling från skolan på sina förslag och synpunkter. Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta vidare med att förbättra elevernas inflytande och ansvar över verksamheten i stort.

Läroplanen föreskriver vikten av att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer som en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. En förutsättning för att eleverna ska kunna ha ett reellt inflytande över sitt lärande i en målstyrd skola är att de också känner till vilka målen för utbildningen är.

Intervjuer och lektionsbesök vid Högelidsskolan visar att det finns skillnader i elevernas kunskap om såväl läroplanens som kursplanernas mål beroende på ämne och lärare. För många elever är läroplanen helt obekant och de kan inte dra sig till minnes att de diskuterat innehållet i den vid något tillfälle. Kursplanerna är heller inte föremål för några omfattande diskussioner. Flera av eleverna som säger sig kommit i kontakt med kursplanerna berättar att lärarna visat dem i början av terminen i årskurs 7 och kanske vid ytterligare något tillfälle. Eleverna kan dock inte redogöra för varför kursplanerna uppmärksammas och vad syftet med dem är. Vid intervjuer med delar av personalen framkommer att det finns skillnader mellan olika lärare beträffande hur stor vikt som läggs vid att presentera målen för eleverna. Några av lärarna berättar att de framförallt talar om betygskriterier med sina klasser och att målen i kursplanerna inte intresserar eleverna. Inspektörerna bedömer därför att skolan bättre bör arbeta för att öka elevernas kännedom om läroplanens och kursplanernas mål.

Skolan ska, enligt läroplanen, eftersträva att varje elev successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning. Inspektörerna vill i detta sammanhang hänvisa till vad som skrivs ovan kring elevernas kunskap om läroplanens och kursplanernas mål. Om elever inte har vetskap om kursplaners mål är det svårt för dem att veta vad de kan ta ansvar för, ha inflytande över eller om de blir rättvist bedömda. Intervjuer med personal och elever visar att det till stor del är lärarna som själva planerar undervisningen och att det finns skillnader mellan olika ämnen och lärare beträffande hur mycket inflytande eleverna har över sin utbildning. Att eleverna med utgångspunkt i respektive ämnes kursplan får tillfälle att tillsammans med läraren planera hur arbetet ska läggas upp är enligt de intervjuade ovanligt. Inspektörerna bedömer därför att skolan bättre och mer systematiskt bör arbeta för att öka elevernas möjligheter till ansvar och inflytande över sin utbildning oberoende av lärare och ämne.

Enligt läroplanen ska skolan aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar. Vid inspektörernas besök i skolan berättar rektorn, delar av personalen och några av skolans elever att det tidigare funnits problem med rasistiska inslag vid Högelidsskolan. Vidare framgår av intervjuer med delar av personalen att bland annat rektorn då tog en aktiv roll i arbetet med att stoppa dessa händelser och förebygga att de uppstod igen. Samtliga intervjuade var överens om att detta arbete gett ett gott resultat. Som tidigare beskrivits i denna rapport uppger elever, lärare och skolledning att mobbning eller annan kränkande behandling är ovanligt vid skolan och eleverna uttrycker att de trivs och känner sig trygga i sin skoldag.

Som ett inslag i värdegrundsarbetet finns vid skolan en antimobbningsgrupp där elever från olika klasser finns representerade. Dock framkommer vid intervjuer att det i hög utsträckning saknas en gemensam utgångspunkt i arbetet med värdegrundsfrågor vid Högelidsskolan. Det är upp till respektive lärare att på K-tid i schemat genomföra värdegrundsarbetet i den klass där de är klassföreståndare. Det är personalens uppfattning att upplägget ser väldigt olika ut i olika klasser och det efterfrågas ett gemensamt arbete och synsätt kring normer och värden på skolan.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I planen ska åtgärder redovisas och den ska följas upp varje år. Se vidare Skolverkets allmänna råd för arbetet med att främja likabehandling.

Vid inspektionstillfället har skolan ett dokument med titeln likabehandlingsplan. Denna plan motsvarar inte en sådan likabehandlingsplan som lagen kräver. Exempelvis framgår inte om skolan utifrån en kartläggning av Högelidsskolans behov kommit fram till vilka åtgärder som behövs för att främja likabehandling och förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Denna kartläggning ska vara utgångspunkt för vilka insatser som avses att påbörjas och genomföras under det kommande året. Inspektörerna bedömer vidare att skolan i planen inte heller ger uttryck för ett vuxen – elevperspektiv i det förebyggande arbetet eller i sina rutiner för åtgärder vid kränkande behandling. Mot bakgrund av att det, som tidigare nämnts i rapporten, framkommit signaler om att det vid Högelidsskolan till stor del saknas en gemensam utgångspunkt i värdegrundsarbetet vill inspektörerna också poängtera att likabehandlingsplanen ska arbetas fram i samverkan mellan rektor, personal, elever, samt representanter för elevernas vårdnadshavare.

Inspektörerna bedömer att skolan måste upprätta en likabehandlingsplan enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Inspektörerna bedömer vidare att Högelidsskolan bör utveckla arbetet med att skapa ett gemensamt synsätt och arbete kring normer och värden.

Innehåll, organisering och arbetssätt

Elever och personal vid skolan är organiserade i tre arbetslag. Varje arbetslag omfattar klasser från olika årskurser. Förutom arbetslagsmöten finns också träffar för de lärare som undervisar i samma ämnen men ingår i olika arbetslag.

Enligt grundskoleförordningen ska det finnas en arbetsplan för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal och ska kontinuerligt följas upp och utvärderas. För att arbetsplanen ska bli ett levande dokument krävs att den regelbundet följs upp och utvärderas.

Högelidsskolan räknar samtliga de dokument som beskriver arbetet inom olika ämnen men också andra måldokument som sin arbetsplan. Enligt rektorn bildar dessa dokument tillsammans en arbetsplan för skolan.

Insänd dokumentation från skolan och diskussioner med personal och rektor visar på ett behov av att skolan utformar en arbetsplan med syfte att säkerställa exempelvis att arbetssätt och arbetsformer i undervisningen främjar utvecklingen av de mål som uttrycks i läroplanen. Inspektörerna bedömer att Högelidsskolan saknar arbetsplan.

Skolan ska främja elevernas harmoniska utveckling genom en balanserad och varierad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för undervisningen. Läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera arbetet så att eleven utvecklas och även får möjlighet till överblick och sammanhang.

När elever i intervjuer och vid verksamhetsbesök beskriver skolarbetet och hur man arbetar så är utgångspunkten ofta lärarens instruktioner och handledning, enskilt arbete med uppgifter i läroboken och prov. Ämnesövergripande teman som syftar till att skapa överblick och sammanhang för eleverna förekommer sällan eller aldrig enligt intervjuer med rektor, personal och elever. Som tidigare konstaterats är kunskapen hos eleverna om läroplanens och kursplanernas mål varierande och skolan bedriver inget gemensamt systematiskt arbete för att öka elevernas ansvar och inflytande över sin utbildning. Vidare är det förebyggande värdegrundsarbetet sporadiskt och beroende av den enskilde lärarens initiativ. Skolan följer heller inte upp och utvärderar de planer och måldokument som anses vara skolans arbetsplan.

Vid lektionsbesök finner inspektörerna exempel på att lärare i vissa ämnen utgår från planeringar där kursplanernas mål inte går att känna igen. Inspektörerna ser dock också exempel på lektioner där kursplanens mål konkretiseras för eleverna och där de har möjligheter att påverka undervisningen. Se vidare under rubriken Utvärdering av lärandet, bedömning och betygsättning.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar utvecklingen av de kunskaper och färdigheter som uttrycks i läroplan och kursplaner.

Individanpassning och stöd

Vid Högelidsskolan finns ett elevhälsoteam, bestående av kurator, speciallärare, studie- och yrkesvägledare, skolsköterska samt rektor. Elevhälsoteamet träffas varje vecka för att diskutera vilket stödbehov som finns vid skolan, samt för uppföljning av tidigare gjorda insatser. Lärarna kan inför elevhälsoteamets möten informera om elevärenden som de vill att teamet ska diskutera. Via klasskonferenser uppmärksammas också de elever som personalen vill att elevhälsoteamet ska arbeta vidare med. Personalen i elevhälsoteamet tycker att de har bra kontroll på vilka elever som är i behov av särskilt stöd och att de därmed i ett tidigt skede kan sätta in resurser. Denna bild bekräftas av såväl lärare som rektor vid skolan. Lärarna lyfter fram skolans storlek och det faktum att det bara går drygt 250 elever där som en bidragande orsak till att man snabbt kan identifiera vilka elever som är i behov av särskilt stöd. Inspektörerna bedömer att Högelidsskolan har rutiner för att identifiera vilka elever som är i behov av särskilt stöd.

Enligt grundskoleförordningen ska stödundervisning ges om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd.

Av intervjuer med personal i elevhälsoteamet och lärare framgår att det framförallt är i svenska, matematik och engelska som eleverna erbjuds stödundervisning och att det endast i begränsad omfattning är möjligt att få stöd i andra ämnen. Skolverkets officiella statistik för läsåret 2005/06 visar att eleverna vid Högelidsskolan har god måluppfyllelse i ämnena svenska, matematik och engelska. Däremot är måluppfyllelsen betydligt lägre i ämnen som fysik, kemi, historia och religion. Samma mönster återfinns i kommunens samtliga betygsättande skolor. En av anledningarna till dessa resultat kan enligt inspektörerna vara att stödundervisningen i grundskolan huvudsakligen är fokuserad till de ämnen som ger behörighet till studier vid något av de nationella gymnasieprogrammen. Se vidare i den sammanfattande rapporten över skolverksamheten i Mariestads kommun.

Inspektörerna uppfattar att merparten av de elever vid Högelidsskolan som är i behov av särskilt stöd, erhåller detta utanför den ordinarie undervisningsgruppen. Specialläraren tar emot elever i sitt rum och arbetar endast vid enstaka tillfällen ute i klasserna. Inspektörerna vill i sammanhanget poängtera att grundskoleförordningen klargör att särskilt stöd i första hand ska ges inom ramen för den klass eller den grupp som eleven tillhör.

Åtgärdsprogram finns för de elever som elevhälsoteamet arbetar med eller som av annan anledning är i behov av ett sådant. De åtgärdsprogram som inspektörerna tagit del av är av skiftande kvalitet. Några av dem omfattar åtgärder på flera olika ansvarsnivåer och det är inspektörernas uppfattning att de är ett

hjälpmedel i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Däremot finns också exempel på åtgärdsprogram av mindre god kvalitet, där fokus helt och hållet läggs på elevens egna insatser och skolan inte på ett tydligt sätt tar ansvar för att hjälpa eleven. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör förbättra sitt arbete med elevernas åtgärdsprogram.

Enligt grundskoleförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål om eleven behöver det. Vid Högelidsskolan finns mycket få elever med annat modersmål än svenska och enligt skolans rektor är det troligtvis ingen elev som är i behov av studiehandledning på sitt modersmål. Inspektörerna vill dock i sammanhanget poängtera vikten av att skolan arbetar fram rutiner för att kartlägga i vilken utsträckning behovet av studiehandledning på modersmålet finns.

Vid skolan finns en särskild undervisningsgrupp där cirka 10 elever får en stor del av sin skolgång. Samtal med elevhälsoteamet och personal i den särskilda undervisningsgruppen visar att eleverna placeras där först efter en omfattande utredning. Vid elevs placering i särskild undervisningsgrupp ska enligt delegationsordningen beslut fattas av skolans rektor och rapporteras till barn- och utbildningsnämnden. Vid Högelidsskolan finns endast dokumentation i form av protokoll från elevvårdskonferenser där frågan om placering i särskild undervisningsgrupp behandlats. Ingen återkoppling av beslutet till nämnden görs. Enligt delegationsordningen ska beslut om anpassad studiegång fattas av rektorn. Rektorn måste fatta beslut om anpassad studiegång för de elever som inte följer timplanen för grundskolan. Av de dokument som inspektörerna tagit del av framgår inte vilket eller vilka ämnen som reducerats bort för elever med anpassad studiegång.

Inspektörerna bedömer att det saknas beslut om anpassad studiegång och om placering i särskild undervisningsgrupp för elever vid Högelidsskolan.

Utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning

Utbildningen ska vara likvärdig var helst den anordnas i landet. Betygssättning är formellt sett myndighetsutövning. Lärarens bedömning av kunskaperna kan ha avgörande betydelse för den enskilda eleven och betygen kan inte överklagas. Det är därför viktigt att bestämmelserna om bedömning och betyg tillämpas på ett likvärdigt och rättssäkert sätt.

Bedömning och betygsättningsfrågor diskuteras i ämnesgrupper vid skolan. Lärarna gör där jämförelser i bedömning och betygsättningsfrågor inom det egna ämnet. Sammanställningar och övergripande analyser av betygsresultat görs inte på skolan, vilket tidigare beskrivits i denna rapport. Intervjuer med rektor och lärare visar att organiserat samarbete med andra skolor såväl inom som utom kommunen i bedömnings och betygsättningsfrågor inte förekommer. För att säkerställa att bedömningar och betygsättningar på Högelidsskolan är rättvisa och likvärdiga med andra skolors är enligt inspektörernas bedömning de diskussioner som sker mellan lärare i olika ämnen på den egna skolan inte tillräckliga. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör utveckla rutiner för att säkerställa en rättvis och likvärdig betygsättning.

Betyg ska sättas i slutet av varje termin i årskurs 8 och i slutet av höstterminen i årskurs 9 i ämnen och ämnesblock som inte har avslutats och när ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats. Vid Högelidsskolan läser eleverna ämnet teknik endast i årskurs 7. Elever i årskurs 7 som inspektörerna talat med berättar att de redan under våren får reda på sitt betyg i ämnet teknik, ett betyg som därmed

också är elevens blivande slutbetyg i ämnet. I kursplanen för ämnet teknik finns mål att uppnå för årskurs 9. Eleverna vid Högelidsskolan förväntas med nuvarande utlägg av undervisningstiden redan i årskurs 7 leva upp till de kunskapskrav som där uttrycks. Enligt officiell statistik fick 2,7 procent av eleverna vid Högelidsskolan betyget Mycket väl godkänd (MVG) i slutbetyg i ämnet teknik läsåret 2003/04, 0 procent slutbetyget MVG läsåret 2004/05 och 4,8 procent betyget MVG läsåret 2005/06. I jämförelse med riket som helhet är andelen elever vid Högelidsskolan med betyget MVG lägre eller mycket lägre vid samtliga ovan redovisade läsår. Vidare visar statistiken att andelen elever vid Högelidsskolan som ej når målen i ämnet teknik är lägre än riksgenomsnittet. Skolan har frihet att organisera undervisningen och fördela tiden över skolåren. Inspektörerna vill dock påpeka att även om skolan har denna frihet, upphör inte skyldigheten att ge stöd till elever med svårigheter, exempelvis de som inte når målen, under hela skoltiden. Inspektörerna vill vidare påpeka att det är viktigt att skolan organiserar undervisningen så att elevens möjlighet till kunskapsutveckling tillåts pågå under hela skoltiden.

Om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, ska betyg inte sättas i ämnet. Istället ska ett skriftligt omdöme ges. Skriftliga omdömen är en del av slutbetyget och ska hanteras enligt samma rutiner som detta. Både betyg och skriftliga omdömen ska finnas samlade överskådligt och åtkomligt. Vid Högelidsskolan saknas för vissa elever dessa skriftliga omdömen i skolans arkiv. Inspektörerna vill i sammanhanget poängtera vikten av att skolan ser över sina rutiner för förvaring av elevernas slutbetyg och skriftliga omdömen.

Högelidsskolan har i sitt arbete med att ta fram en modell för individuella utvecklingsplaner på skolan, tillsammans med övriga betygsättande grundskolor i kommunen, gjort en revidering av sina lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna. Syftet är bland annat att underlätta kunskapsuppföljningen i alla ämnen, vilket inspektörerna bedömer som bra. Tanken är att eleverna och deras vårdnadshavare vid utvecklingssamtalet med utgångspunkt i de lokala bearbetningarna ska få en bild av elevernas kunskapsutveckling. Vid genomgång av de aktuella dokumenten, vid verksamhetsbesök och i intervjuer med lärare kan inspektörerna konstatera att det finns ämnen där skolans lokala bearbetningar av de nationella kursplanerna knappast alls återspeglar mål att sträva mot eller mål att uppnå i respektive kursplan.

Inspektörerna bedömer därför att skolan bör säkerställa att uppföljning av elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utgår från kursplanernas mål.

Kvalitetssäkring och förbättringsinsatser

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Högelidsskolans kvalitetsredovisning följer en gemensam mall, vägvisaren som Mariestads kommun beslutat använda. En stor del av kvalitetsredovisningen innehåller en redovisning av resultaten på elev- och föräldraenkäter. Inspektörerna konstaterar att dessa enkäter är intressanta och ger skolorna information i olika avseenden om hur respektive skola uppfattas av elever och föräldrar. I

intervjuer med lärare och rektor får inspektörerna dock flera exempel på utvecklingsarbete av god kvalitet som inte redovisas i skolans kvalitetsredovisning. Det är mycket svårt att utläsa i vilken utsträckning nationella mål för utbildningen vid skolan har förverkligats eller vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen finns endast andelen godkända i ämnena svenska, engelska och matematik, andelen behöriga till nationella program samt genomsnittligt meritvärde redovisat. Skolans resultat på nationella ämnesprov samt måluppfyllelsen i form av betygsresultat i olika ämnen redovisas inte. Skolan gör inga sammanställningar eller analyser i kvalitetsredovisningen av de samlade kunskapsresultaten.

Inspektörerna bedömer att Högelidsskolans kvalitetsredovisning måste förbättras så att den motsvarar kraven i förordningen. Frågan behandlas vidare i den sammanfattande kommunrapporten över skolverksamheten i Mariestads kommun.

Ledning och intern kommunikation

Rektorer inom det norra skolområdet utgör en ledningsgrupp för området och träffas regelbundet för att diskutera och planera exempelvis gemensamma utvecklingsfrågor. Vid Högelidsskolan finns en rektor som tjänstgör heltid vid skolan. Rektorn har också uppdraget att vara den samordnande rektorn i norra skolområdet.

Enligt bestämmelserna ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Som pedagogisk ledare och chef för lärarna har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på de nationella målen.

Rektorn tillträdde sin nuvarande tjänst som rektor för Högelidsskolan år 2004 och har arbetet i kommunen sedan mitten av 1990-talet. Rektorn har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

Av intervjuer med personal framgår att rektorn lägger stor vikt vid arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Personalen anser vidare att rektorn, på grund av ständigt återkommande utredningsuppdrag för förvaltningens räkning, tvingas prioritera bort vissa arbetsuppgifter. Bland annat framgår att personalen inte ser rektorn som en pedagogisk ledare som driver utvecklingsfrågor vid skolan.

Som tidigare beskrivits i avsnitten "Bedömning av resultaten" och "Bedömning av genomförandet" visar inspektionen på flera brister och förbättringsområden där den pedagogiska ledningen har avgörande betydelse för hur långt skolan kommit och hur den utvecklas vidare. I intervjuerna menar såväl rektorn som lärarna att rektorn bland annat på grund av ständigt nya uppdrag från förvaltning och nämnd inte kan vara den ledande och samlande kraften i det pedagogiska utvecklingsarbetet på skolan.

Inspektörerna bedömer att skolans rektor bör ta ett större ansvar för det pedagogiska ledarskapet och säkerställa att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Frågan behandlas vidare i den sammanfattande rapporten över skolverksamheten i Mariestads kommun.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som ska erbjudas, information om utbildningen, per-

sonalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning

Enligt grundskoleförordningen ska om det behövs undervisning i svenska som andraspråk anordnas för elever faller under de kriterier som anges i grundskoleförordningen. Det är rektorn som bestämmer om svenska som andra språk ska anordnas för en elev. Svenska som andra språk ska anordnas som eget ämne och följa kursplanen för detta ämne.

En mycket liten andel av eleverna vid Högelidsskolan har utländsk bakgrund. Intervjuer med rektorn visar att det i dagsläget inte finns elever vid skolan som är i behov av svenska som andra språk. Inspektörerna vill i sammanhanget poängtera vikten att det trots den låga andelen elever med annat modersmål vid skolan finns rutiner för att kartlägga behovet av svenska som andraspråk.

Utbildningen i grundskolan ska vara avgiftsfri för eleverna. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Inspektörerna har uppmärksammat att Högelidsskolan på friluftsdagar anordnar skidresor som för eleverna kan kosta upp till 1500 kr. På friluftsdagarna finns också kostnadsfria alternativ på hemorten. Se vidare i den övergripande rapporten för Mariestads kommun där Skolverkets samlade bedömning av avgifter i kommunens skolor görs.

Inspektörerna bedömer vidare att eleverna för övrigt har tillgång till utbildning i den omfattning som ska erbjudas enligt de nationella bestämmelserna.

Personal

Det stora flertalet av lärarna är utbildade för den undervisning de i huvudsak bedriver. Enligt Skolverkets officiella statistik för läsåret 2005/06 har Högelidsskolan en lärartäthet på 7,7 lärare per 100 elever vilket kan jämföras med 8,0 i Mariestads kommun och 8,3 lärare per 100 elever i riket.

Kompetensutveckling ska anordnas för den personal som har hand om utbildningen och rektorn har ett särskilt ansvar för att de får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter.

Intervjuer med rektorn och personalen visar att det vid Högelidsskolan saknas en plan för personalens kompetensutveckling utifrån skolans behov. Enligt rektorn och personalen saknas det också pengar för att genomföra kompetensutvecklingsinsatser.

Inspektörerna bedömer att skolan bör arbeta så att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter. Se vidare i den sammanfattande rapporten över skolverksamheten i Mariestads kommun.

Materiella resurser

Inspektörerna bedömer att eleverna i Högelidsskolan har tillgång till böcker, skrivmaterial och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning och för att nå de nationella målen.

Bland annat finns naturen och en fin friidrottsarena i direkt anslutning till skolan.

Datum	Ort
2008-01-11	Göteborg

Mats Aronsson
Mats Lindström